

Korkeakoulutettujen maahanmuuttajien työelämän kieli- ja vuorovaikutusosaamisen kehittämisen keinoja

Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen (JOOK) -hanke

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Sisällysluettelo

Johdanto	3
Alkutilanteen selvitys	4
Kieli- ja vuorovaikutusosaamisen kehittämisen keinoja	5
Omasta osaamisesta kertominen	6
Ammattisanasto	7
Työnhakuasiakirjat	8
Kahvihuonekeskustelut	9
Liite 1. Osaamisesta kertominen	
Liite 2. Oman esityksen tai videon palaute	
Liite 3. Ansioluettelomallipohja	

Johdanto

Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen

Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen (JOOK) -hankkeessa 1.8.2020 – 31.12.2022 on tuettu korkeakoulutettujen maahanmuuttajien työllistymistä ja vahvistettu heidän suomen kielen taitoaan.

Hankkeessa tuotetun ja kootun materiaalin tarkoituksena on osaltaan vahvistaa maahanmuuttajataustaisen korkeakoulutetun henkilön integroitumista suomalaiseen työelämään.

Materiaalin avulla suomea toisena kielenä puhuva voi löytää keinoja, joilla hän voi harjoitella työnhakuvaiheen tai työyhteisön suomenkielissä vuorovaikutustilanteissa.

Materiaalissa on huomioitu myös taustatekijät, jotka edesauttavat henkilön työllistymistä Suomeen. Materiaalin harjoituksia voivat hyödyntää suomea toisena kielenä puhuvat sekä uraohjaajat ja opettajat.

Antoisia lukuhetkiä!

Toivottavat

Mirja Heikkala, kehittämisen asiantuntija

Koulutus- ja kehittämispalvelut, Lapin yliopisto

Maija Paatero, yliopisto-opettaja

Kielikeskus, Lapin yliopisto

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Alkutilanteen selvitys

Töihin Suomessa

- kielitaidon tukeminen työelämässä S2-opettajan, mentorin tai itsenäisen opiskelun avulla
- kielikurssit ennen töitä, jos S2-puhujan ei ole mahdollista opiskella suomea työssä tai työn ohella
- suomen kielen opiskelu integroituna asiantuntijatehtävissä
- itsenäiseen opiskeluun itseopiskelun työkalupakki
- kielenoppisen motivointi
- kielitaidon kehittäminen akateemisessa ympäristössä

Korkeakouluun Suomessa

- tutkinnon opiskelu suomen kielellä: S2-tuki ja kielipajat
- tutkinnon opiskelu englannin kielellä: S2-opinnot koko opiskelun ajan ja integroidut opintojaksot
- suomen kielen opiskelu akateemisessa ympäristössä

Kieli- ja vuorovaikutusosaamisen kehittämisen keinoja

Seuraavien harjoitusten avulla suomea toisena kielenä puhuva voi vahvistaa työelämässä tarvittavia kieli- ja vuorovaikutusosaamisen taitoja sekä itsenäisesti että S2-opettajan avulla.

Ohjautut oikealle sivulle napauttamalla harjoitusta!

Omasta osaamisesta kertominen

Ammattisanasto

Työnhakuasiakirjat

Kahvihuonekeskustelut

Omasta osaamisesta kertominen

Asiantuntijatehtävissä on tärkeää, että osaat kertoa ja kirjoittaa siitä mitä osaat. Voit harjoitella itse näitä taitoja, mutta olisi myös hyödyllistä, jos suomen opettajasi, kollegasi tai vaikka ystäväsi antaisi sinulle palautetta suomen kielen taidostasi. Näiden tehtävien avulla opit, miten voit kertoa osaamisestasi ja luonteestasi.

Osaamisesta kertominen

Harjoittele, miten kuvailet osaamistasi. Kiinnitä erityisesti huomiota sijamuotojen päätteisiin. Opettele fraasit ulkoa. [Osaamisesta kertominen \(liite 1\)](#).

Luonteen kuvailu

Opettele [korteissa olevat adjektiivit](#). Valitse sitten korteista kolme adjektiivia, jotka kuvailevat luonnettasi. Kerro myös, miten luonteenpiirre näkyy sinussa. Esimerkiksi jos valitsit sanan sosiaalinen, voit kertoa, että tutustut helposti uusiin ihmisiin ja pystyt keskustelemaan helposti eri aiheista.

Asiantuntijan tekstit

Valitse oman alasi artikkeli. Lue se. Valitse 10 uutta sanaa. Tee sanoista lause, joka liittyy alaasi. Etsi tekstistä kysymyksiä. Kysy kysymykset kollegaltasi. Selitä artikkelin sisältö omin sanoin opettajalle, ystäväille tai kollegalle.

Työtavan sanoitus

1. Valitse asia, jota teet työssäsi. Esimerkiksi jos olet tutkija, valitse teemaksi tutkimusaiheesi. Jos teet graafisena suunnittelijana kuvituksia, valitse teemaksi se.

2. Tee käsikirjoitus, skripti, siitä mitä ja miten teet työtäsi. Esimerkiksi tutkija esittelee tutkimusaihetta tai graafinen suunnittelija kuvituksen tekemistä, tekniikkaa ja idean syntymistä.

3. Kuvaa video teemastasi esimerkiksi puhelimellasi. Katso videosi. Kun olet tyytyväinen, näytä video jollekin ja pyydä palautetta. Jos teemasasi on sellainen, että siinä on työvälaineitäsi (esimerkiksi lääkäriillä stetoskooppi, arkkitehdillä piirtopöytä), ota ne mukaan videosi. [Ohjeet palautteeseen \(liite 1\)](#).

Käsikirjoituksen lisäksi voit kirjoittaa teemastasi kirjoitelman. Muista, että kirjoitettu kieli ja puhekieli ovat vähän erilaisia. Katso esimerkiksi [tämä linkki](#).

Ammattisanasto

Näin luot oman ammattisanastosi

1. Valitse ammatti Työmarkkinatorin ammattitiedosta.
2. Etsi ammattitiedoista sinua kiinnostavan ammatin uudet ja tärkeät ammattisanat.
3. Tee sanoista sanasto, jonka voit tulostaa tai jota voit käyttää mobiililaitteilla.
  - Kuvasanaston pohja ja kuvasanaston ohjeet*
  - Flash cards- ja Quizlet-ohjeet

Voit tehdä sanaston myös asiasta, jota teet työssäsi. Esimerkiksi jos olet lääkäri, voit tehdä sanaston sydänäänten kuunteluun stetoskoopilla tai jos olet opettaja, voit tehdä sanaston omasta oppinaineesta.

*Kuvasanaston pohja ja kuvasanaston ohjeet ovat Sinikka Vuonokari-Kämäräisen tekemät. Materiaalia käytetään tämän julkaisun yhteydessä tekijän luvalla.

Työnhakuasiakirjat

Kun haet työhön, kannattaa työnhakuun valmistautua huolella. Yleensä sinun täytyy kirjoittaa ainakin työhakemus ja ansioluettelo eli CV. Yliopistoihin täytyy olla myös muita liitteitä, kuten julkaisuluettelo ja opetusportfolio. Kun olet tehnyt työhakemuksen ja ansioluettelon, näytä ne ennen lähettämistä esimerkiksi ystävälle tai opettajalle. Heiltä voit saada hyvää palautetta siitä, mitä olet kirjoittanut.

Tutustu ensin huolella työpaikkailmoitukseen. Kerro hakemuksessasi niistä asioista, joita työnantaja haluaa sinun osaavan. Avoimia työpaikkoja löytyy paljon internetin verkkosivuilta, kuten te-palveluiden [Työmarkkinatorilta](#) tai valtion [avoimista työpaikoista](#). Voit tehdä myös avoimen työhakemuksen työpaikkaan, vaikka se ei ilmoittaisikaan avoimesta työpaikasta. Silloin sinun täytyy kertoa hakemuksessasi työnantajalle, mitä sinä osaat ja miksi työnantajan kannattaa ottaa sinut työhön.

Ansioluettelon tekeminen

Ainakin Microsoft Wordista löytyy paljon erilaisia ansioluettelopohjia, ja internetissä on paljon valmiita työhakemusmalleja ja -pohjia. Ansioluettelossa kerrot tiiviisti, mitä osaat. Kerrot, mitä olet opiskellut ja missä olet ollut työssä.

Tässä on linkkejä, joiden ohjeita ja malleja voit hyödyntää ansioluettelon tekemisessä

- [Duunitori.fi-sivuston ansioluettelohje](#)
- [Tutkijan ansioluettelomalli](#)
- [Ansioluettelomallipohja \(liite 2\)](#)

Työhakemuksen tekeminen

Työhakemuksen tekemisessä on tärkeintä, että luet työpaikkailmoituksen huolella ja kirjoitat työhakemuksesi hyvällä suomen kielellä. Tässä on linkkejä, joista voit katsoa mallia työhakemuksen tekemiseen.

- [kotisuomessa.fi](#) (Voit harjoitella työhakemuksen lukemista ja tekemistä.)
- [työhakemusmalli](#)
- [duunitori.fi](#) (ohjeita työnhakuun)
- [yle.fi](#) (esimerkkejä erilaisista työhakemuksista)

Jos et ole varma, onko sinun koulutuksesi sopiva työtehtävään Suomessa tai tarvitsetko lisäkoulutusta, korkeakoulujen [SIMHE-palveluista](#) voi kysyä neuvoa.

Kahvihuonekeskustelut

Vaikka työpaikan työkieli olisikin englanti, silti epämuodollisimmissa tilanteissa, esimerkiksi kahvihuonekeskusteluissa tai työpaikkaravintolassa keskustellaan usein suomeksi. Keskustelun aiheet voivat liittyä arkielämään tai lähipiiriin. Ne teemat opitaan usein aika hyvin jo suomen kielen opintojen alkuvaiheessa.

Kahvihuonekeskusteluissa puhutaan myös usein uutisista. Silloin suomen kielen sanasto voi olla jo vähän vaikeampaa. Sanastoa voidaan harjoitella esimerkiksi YLEn [selkouutisten](#) avulla. Ne ovat uutiset helpolla suomen kielellä. Uudet selkouutiset julkaistaan joka arkipäivä. Voit oppia suomea enemmän esimerkiksi seuraavalla tavalla:

1. Katso tai kuuntele uutiset.
2. Kirjoita tärkeitä ja uusia sanoja muistiin. Selvitä, mitä ne tarkoittavat.
3. Katso tai kuuntele uutiset uudelleen. Ymmärsitkö nyt jo paremmin?
4. Skrollaa sivun alalaitaan. Siellä on linkki "Vastaa kysymyksiin."
5. Lue kysymykset ja tarkista vastaukset.
6. Sen jälkeen kerro suomen kieltä ymmärtävälle ihmiselle, mistä uutisissa puhuttiin. Jos sinä et saa suomenkielistä puhekumppania, videoi puheesi.

Voit myös harjoitella epämuodollisimpien tilanteiden suomea [YLE kielikoulussa](#). Kielikoulussa opit suomea, kun katsot videoita. Videoissa on myös tekstitykset, joissa on sanojen kannöksiä. Lataa sovellus Google Playsta tai App Storesta. Kielikoulu toimii myös selaimella. Kielikoulussa on paljon videoita eri aiheista. Valitse se aihe, joka sinua kiinnostaa. Kokeile, opitko ääntämään ja puhumaan suomea seuraavalla tavalla:

1. Katso video ja lue samalla tekstit.
2. Katso videota uudestaan ja puhu samaan aikaan ohjelman henkilön kanssa.
3. Katso ja kuuntele sinulle hyödyllisiä fraaseja.
4. Pysäytä video sinulle hyödyllisen fraasin jälkeen ja toista ääneen, mitä videossa sanottiin. Matki ääntämistä ja äänenpainoja.
5. Kokeile puhua oikeassa kahvihuonetilanteessa, mitä opit kielikoulussa.

Työelämän sanastoa opit myös [Suomi taskussa](#) -sivuston avulla. Lyhyet tekstitettyt videot kertovat työkulttuurista ja työelämästä Suomessa. Sivustolla on työelämäasioiden lisäksi myös paljon muita hyödyllisiä teemoja.

Jos opit suomea paremmin, kun luet kirjaa, hanki Jepa Piiraisen kirja Työelämän suomea 2. Suomeksi töihin (Finn Lectura 2017). Kirjassa kerrotaan esimerkiksi se, millainen suomalainen työelämä on, miten työnhakuasiakirjoja tehdään, miten työkavereihin tutustutaan ja miten puhelimesta asioidaan.

Liite 1. Osaamisesta kertominen

Maija Meikäläinen
 Työkatu 5 A 4
 12300 Jopila
 Puh. + 358 40 134 2450
 Sähköposti: maija.meikalainen@sposti.fi

Katso, miten osoite ja
 puhelinnumero kirjoitetaan.

Vuosilukujen välissä on
 pitkä viiva.

TYÖKOKEMUS

Minulla on **työkokemusta** graafisen suunnittelun **ala**___ sekä Suomessa että ulkomailla. **Työskentelin** graafise___ suunnittelija___ suuressa mainostoimistossa *vuosina* 2008–2015. Sen jälkeen **perustin** oma___ graafise___ ala___ yrityksen, mutta myin yritykseni kaksi vuotta sitten. Sen jälkeen **olen työskennellyt** graafisen suunnittelun freelanceri___ moni___ eri yrityksi___.

KOULUTUS

Kirjoitin ylioppilaa___ *vuonna* 2002. **Pääsin** heti Lapin yliopiston taiteiden tiedekunta___ opiskele___ graafise___ suunnittelu___ . **Valmistuin** yliopisto___ taiteiden maisteri___ vuonna 2007. Lisäksi olen käynyt useilla graafisen alan täydennyskursseilla.

KIELITAITO

Osaan puhu___ monta eri kieltä. Suomi on äidinkieleni. **Puhun** ja kirjoitan sujuvasti saksa___, ruotsi___ ja englantia___ . Koska **olen ollut työssä** paljon ulkomai___ , **selviän** erittäin hyvin englannin kielellä erilaisi___ asiakaspalvelutilantei___ . Lisäksi **osaan** puhu___ espanja___ välttävä___ .

Kannattaa sanoa ohjelmien
 nimiä.

IT-TAIDOT

Minulla on erittäin hyvät ja monipuoliset it-taidot. **Olen käyttänyt** työssäni useita suunnitteluohjelmi___ , kuten Adobe Creative Cloud -ohjelma___ . **Hallitsen** hyvin erilaise___ kuvankäsittelyohjelma___ ja visuaalisen ilmeen suunnittelu___ . Tietysti hallitsen hyvin myös MS Officen ohjelmat.

HARRASTUKSET

Harrastan valokuvaus___ . **Käyn** usein luonnossa valokuvaa___ lintuja ja oravia. **Pidän** myös taitee___ , kuntosalilla käy___ ja akvarellitöiden teke___ . **Rakastan** myös uusiin ihmisiin tutustu___ .

Rovaniemellä 22.1.2021

_____
 Maija Meikäläinen

1. Valitse ainakin neljä asiaa, jotka **osaat** hyvin (esimerkiksi suomen kieli, asiakaspalvelutyö, markkinointi, asioiden organisointi). Kuvaille (describe), miten se näkyy ja kerro esimerkkejä (esimerkiksi ”**Osaan** puhua suomea hyvin. **Pystyn** käyttämään suomea jokapäiväisessä elämässä ja työssäni. Erityisen hyvin **onnistuin** työssä, kun autoin työkaveria tekemään pitkän raportin suomeksi. Osaan täyttää viralliset lomakkeet suomeksi”).
2. Valitse ainakin kaksi asiaa, joissa haluat **kehittyä** tai joita haluat **kehittää** (esimerkiksi ”Haluan **kehittyä** suomalaisen yrityskulttuurin tuntemisessa, koska silloin asiakaskontaktien luominen on helpompaa”. Haluan **kehittää** suomen kielen taitoani, jotta voisin puhua enemmän työkavereideni kanssa.”

HYÖDYLLISIÄ ILMAISUJA

hallita (5)	Hallitsen PowerPointin hyvin.
harrastaa + mitä	Harrastan kuntosalilla käymistä ja ulkoilua.
kehittyä + missä	Jos työ on mielenkiintoista, kehityn työssäni joka päivä paremmaksi.
kehittää	Haluan kehittää uuden tuotteen vegaaneille.
kokemus + mistä	Minulla on kokemusta asiakaspalvelutyöstä ravintola-alalta.
olla ammatilta/an	Olen ammatiltani insinööri.
olla innostunut + mistä	Olen innostunut leipomisesta ja uusista resepteistä.
olla kiinnostunut + mistä	Olen kiinnostunut kielitaitoni kehittamisestä ja eri kulttuureista.
olla työssä + missä + na/nä	Olen työssä opettajana yliopistossa.
onnistua + missä	Onnistuin hyvin tuotteen markkinoinnissa.
osata + inf	Osaan suunnitella verkkosivut.
perustaa	Perustin ensimmäisen yritykseni 26-vuotiaana.
pitää + mistä	Pidän kuntosalilla käymisestä ja opiskelusta.
pystyä + mihin	Pystyn keskittymään kauan samaan asiaan.
rakastaa + mitä	Rakastan haasteita ja ongelmien ratkaisemista.
työskennellä + missä + na/nä	Työskentelen esihenkilönä pienessä yrityksessä.
valmistua + mistä + ksi	Valmistuin yliopistosta taiteiden maisteriksi.

KIELITAIDON KUVAILU

- puhua, kirjoittaa, ymmärtää/ puhuminen, kirjoittaminen, ymmärtäminen
- alkeet, tyydyttävä, hyvä, sujuva, äidinkieli
- tyydyttävästi, hyvin, sujuvasti

Kuva: Pixabay.com/fi/

Liite 2. Oman esityksen tai videon palaute

Pyydä kollegoiltasi ja opiskelukavereiltasi palautetta videostasi tai oman alasi presentaatiosta.

- Mikä puhe-esityksen sisällössä oli mielenkiintoista?
- Käytettiinkö puhe-esityksessä asiantuntijan tehtävään sopivia käsitteitä ja puhetapaa?
- Mikä esittäjän suomen kielessä oli hyvää?
- Miten esittäjän suomen kieltä voisi vielä kehittää?
- Oliko puheessa ja esiintymisessä suomenkieliseen kulttuuriseen kielenkäyttöön sopivaa vuorovaikutusta?
- Muita huomioita

Liite 3. Ansioluettelomallipohja

Nimi

Katuosoite
Postinumero- ja paikka
Puh. 040 123 4567
sähköpostiosoite
(sosiaalisen median kanavat)

Katso, miten
puhelinnumero
kirjoitetaan

Ansioluettelo

7.2.2022

Päivien ja
kuukausien eteen
ei kirjoiteta nollaa

1 (1)

Henkilötiedot

Nimi
Syntymäaika ja -paikka
Ajokortti

Etunimet ja sukunimi
5.6.1995, Rovaniemi
B

Älä kirjoita
sosiaaliturva-
tunnustasi.

Tähän voit lisätä
kuvan, mutta se
ei ole pakollista.

Koulutus

kasvatustieteen maisteri
Lapin yliopisto

2021

Kirjoita uusin
koulutus ja
työkokemus
ensin.

Muu koulutus

Taidetyöskentely varhaiskasvatuksessa, 10 op
Lapin yliopisto
Ensiapu 1

2022

voimassa 7/2024

Työkokemus

päiväkotiapulainen
Päiväkoti Sinisiipi, Kylälä
- lasten päivittäisen hoidon avustaminen
- ruokailutilan siivoaminen

5.5.–7.8.2021

luokanopettajan sijainen
Kyläkoulu, Kylälä
- vuosiluokan 3 äitiysloman sijaisuus
- vuosiluokkien 1–3 kuvataiteen opetus

15.8.21–13.3.2022

IT-taidot

hyvät Microsoft Officen käyttötaidot
sosiaalisen median kanavien ammattilainen (mm. Twitter, Tik Tok, Instagram)

Kielitaito

suomi – äidinkieli
englanti – erinomainen (C1)
ruotsi – tyydyttävä (B1)
saksa – alkeet (A1)

Kysy ensin lupa
henkilöltä, että
voiko hän olla
suositteleva.

Harrastukset

kasvivärjäys, retkeily

Suosittelijat

suositelijan nimi, tittelityöpaikka ja yhteystiedot

Liitteet

Tutkintotodistus (1)
Työtodistukset (2)

Allekirjoitus ja nimenselvennös